

LIVE UITZENDING OVER 'HARLINGEN EN HET ZOUT'

Dinsdagavond 24 november verzorgt Omroep RSH via omroepersh.nl en 106.2MHz een live uitzending over 'Harlingen en het zout'. Presentatie: Simone Scheffer en Doede van de Hoek. De thema-uitzending wordt opgebouwd rond vragen en zorgen die in Harlingen leven over de zoutwinning. Vandaar deze oproep: heeft u vragen of een opmerking? Geef die dan door aan de redactie! Dat kan via info@pilotharlingen.nl

De uitzending is een coproductie van Omroep RSH met Pilot Harlingen. In de Pilot werken 5 partijen samen, uiteenlopend van Frisia Zout tot de provincie Fryslân en het Wetterskip. "We weten dat veel Harlingers met vragen zitten", zegt Jarig Langhout van de Stichting Bescherming Historisch Harlingen. "Dit is de kans om die voor te leggen aan onze stichting, Frisia, de gemeente

of andere partijen. We kregen bijvoorbeeld al vragen binnen over verzakking van de zeedijk. En huiseigenaren spraken hun zorg uit over de fundering van hun huis. Iedereen die met twijfels of vragen rondloopt nodigen we van harte uit om te reageren. Het kan nu!"

TWEE DELEN

De uitzending vindt plaats vanuit RSG Simon Veldijk. Op basis van de coronamaatregelen kan daar maar heel weinig publiek aanwezig zijn. "Toch willen we iedereen graag zo goed mogelijk informeren", zegt Jarig Langhout. "Sinds 24 oktober besteedt Omroep RSH al wekelijks aandacht aan het zout.

Die serie wordt 24 november als podcast tussen 19.00 en 20.00 uur herhaald. Meteen daarna volgt het live gedeelte, van 20.00 tot 21.00 uur."

ZOUT IN DE RAADSZAAL

Op 18 november houdt de Harlinger gemeenteraad digitaal een informatieve raadsvergadering. Het eerste deel daarvan is gewijd aan de zoutwinning.

Via harlingen.nl/vergaderingen-gemeenteraad kan iedereen de bijeenkomst thuis volgen. Aanvang om 19.30 uur.

IN DEZE NIEUWSBRIEF ONDER ANDERE:

- Aanvullend Meetnet: hoe en wat
- Bodemdaling en tandpasta
- Advies 'Hand aan de Kraan'
- Verwachte bodemdaling
- Na-ijl effecten
- Hoe claim je schade?
- Blijf op de hoogte

5 ZATERDAGEN, 5 PORTRETTEN

Omroep Radio Stad Harlingen loopt al een tijdje vooruit op de live uitzending van 24 november. Gedurende vijf zaterdagen wordt om 11.45 uur in het programma Afslag Harlingen een serie portretten uitgezonden.

In de eerste aflevering kwam naast Jarig Langhout ook voorzitter Anneke Visser van Oud Harlingen aan het woord. De week daarna gaf directeur Durk van Tuinen van Frisia Zout tekst en uitleg.

Alle portretten worden 24 november nog eens uitgezonden en zijn ook terug te zien op www.pilotharlingen.nl.

METEN IS WETEN!

Om een verband tussen de zoutwinning en eventuele schade te kunnen bewijzen of juist te ontkrachten, wordt in de binnenstad van Harlingen een Aanvullend Meetnet aangelegd. Het geheel is ontworpen door drs. Peter van der Gaag van bureau Holland Innovation Team uit Rotterdam.

Het Meetnet bestaat uit tilt- en versnellingsmeters op twee niveaus: op de zogenoemde pleistocene laag - dit is de harde grondlaag die in Harlingen een meter of 20 diep zit - en op maaiveldniveau.

De redenering is als volgt: wordt diep onder de grond een daling gemeten, dan zal die veroorzaakt worden door de zoutwinning. Meet de apparatuur echter verzakkingen op het maaiveld terwijl er op dat moment dieper géén bodemdaling wordt geregistreerd, dan ligt de oorzaak van de bodembeweging ergens in de bovengrond. Die oorzaak zou bijvoorbeeld de verdroging van de bodem kunnen zijn, door alweer een enorm droge zomer. Om daarover meer duidelijkheid te krijgen zijn ook verschillende soorten waterpeilbuizen onderdeel van het meetnet.

BODEMDALING EN TANDPASTA

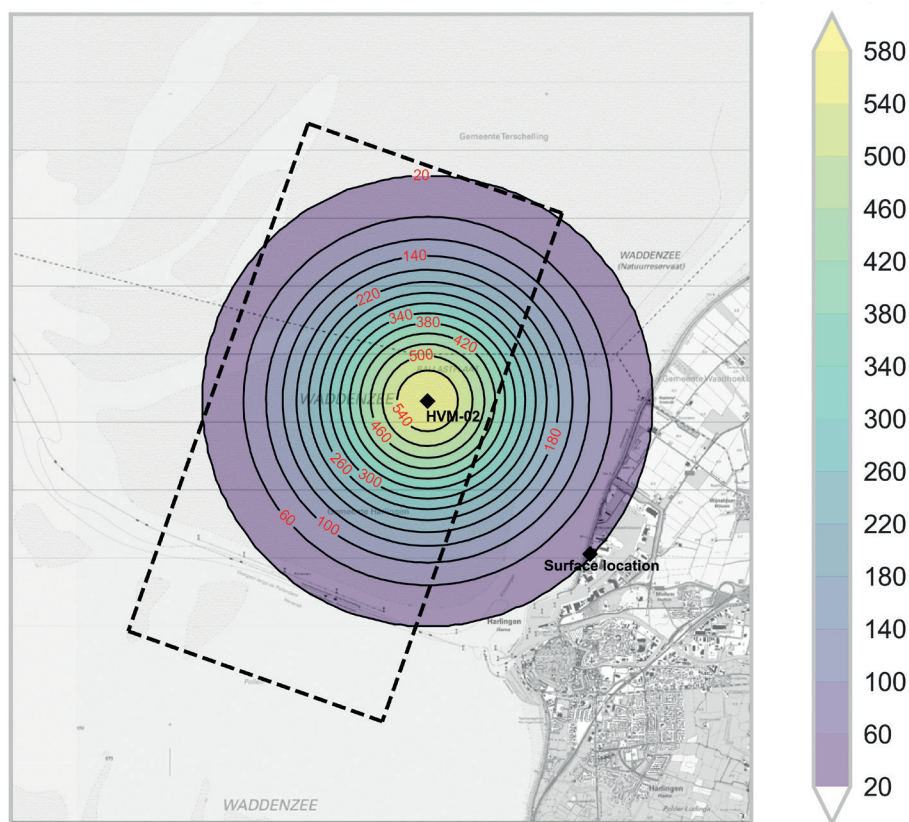
Zout op een diepte van meer dan 1000 meter – zoals onder de Waddenzee – is enigszins taai stroperig. Frisia maakt op grote diepte een holte in de zoutlaag: een 'caverne'. Wanneer de druk daarin lager is dan de omgevingsdruk, 'stroomt' door het gewicht van de bovengrond het zout vanuit de omgeving

naar de caverne, te vergelijken met het uitknijpen van een tube tandpasta. Dit wordt 'zoutkruip' genoemd.

Het zout dat naar de caverne stroomt, lost daar op in het productiewater. Frisia pompt het zoute water naar boven, waar het in de fabriek aan de Lange

Lijnbaan wordt verdampt zodat alleen het zout overblijft. Doordat de zoutlaag rond de caverne iets dunner wordt, daalt de bovengrond. De daling van de bovengrond is recht boven de caverne het grootst, en wordt geleidelijk steeds minder naarmate de afstand tot de caverne toeneemt.

VERWACHTE BODEMDALING

Om in de komende tientallen jaren de vergunde 32 miljoen ton zout boven de grond te halen kreeg Frisia vergunning om vier zoutcavernes aan te leggen. De productie zou starten vanuit de locatie Havenmond 1 (HM-1), maar is begonnen op de meest noordoostelijk gelegen locatie (HM-2). Daar wordt momenteel een zoutholte gevormd, zodat het omliggende zout kan gaan 'toestromen'. Frisia verwacht dat de echte productie eind 2020 werkelijk op gang zal komen.

De verandering van locaties betekent ook dat de bodem-

daling de eerste jaren 'verlegd' wordt in dezelfde noordoostelijke richting. Wetterskip Fryslân kijkt naar de effecten op de zeedijk, omdat de boring dicht bij de kust uit kwam dan oorspronkelijk verwacht. Het bijgaande kaartje geeft een voorlopige prognose van de dalingscontouren, gebaseerd op huidige inzichten.

Frisia hoopt op deze plek de helft van de totale productie te kunnen winnen, dus 16 miljoen ton. Of dat lukt zal in de komende jaren moeten blijken; het bedrijf mag zoals gezegd eventueel 4 cavernes aanleggen.

NAIJL-EFFECTEN

Ook op lange termijn kunnen mijnbouwactiviteiten nog effecten hebben. Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) schrijft daarover in het jaarverslag 2019: 'Energiewinning gaat met risico's gepaard: tijdens de winning, maar ook na afloop van de winning. De bodem beweegt in Limburg nog steeds plaatselijk door steenkoolwinning uit het verleden. In Groningen zullen aardbevingen blijven voorkomen ook na het stoppen van de gaswinning. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de stabiliteit van afgesloten zoutcavernes in de diepe ondergrond in de verre toekomst niet vanzelfsprekend is.'

In 2019 zette SodM daarom internationaal onderzoek in gang over het afsluiten van zoutcavernes na voltooiing van de winning. Dit voorjaar verscheen hierover een uitgebreide rapportage van het Kennisprogramma Effecten Mijnbouw. In vervolg daarop wordt nieuw onderzoek gestart over bodembewegingen bij zoutcavernes.

Bovendien vraagt SodM nu al meer aandacht van Frisia Zout voor de lange termijn-nazorg van zoutcavernes.

TOCH SCHADE?

Alles bij de Pilot Harlingen is er op gericht schade te voorkomen. Maar mocht die onverhoopt toch ontstaan, dan moet dat soepel worden afgehandeld. Sinds 1 juli handelt een landelijke Commissie

Mijnbouwschade claims van burgers af. Het ministerie van EZK vroeg zowel Frisia Zout, Wetterskip Fryslân, provincie, gemeente als Bescherming Historisch Harlingen om mee te denken over de schaderegeling

die de nieuwe Commissie gaat hanteren. Met het laatste concept is echter nog niemand echt tevreden. Hoe de regeling er uiteindelijk uit komt te zien, is daarom op dit moment nog niet duidelijk.

HAND AAN DE (ZOUT)KRAAN

Binnen de Pilot Harlingen staat veiligheid voorop. Alle schade aan de stad of voor zijn inwoners moet worden voorkomen, vinden de samenwerkende partijen. Eén van de waarborgen daarvoor is het 'hand aan de kraan'-principe. Bij de gaswinning wordt deze methode al toegepast.

Met gebruikmaking van een uitgebreid meetnet kan Frisia ontwikkelingen volgen, voorspellen en pro-actief handelen. Maandelijks wordt gerapporteerd aan het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Wanneer zou blijken dat de effecten van de zoutwinning anders zijn dan gedacht, kan middels het 'hand aan de kraan'-principe de winning worden beperkt of zelfs worden gestopt. Dit controlemechanisme is onderdeel van het Winningsplan dat het Ministerie van Economische Zaken en het Staatstoezicht op de Mijnen hebben goedgekeurd.

EFFECTIEF OF NIET?

Stopt de bodemdaling ogenblikkelijk zodra de zoutkraan wordt dichtgedraaid? Of ijlt de daling nog na, net zoals dat bij het stopzetten van gaswinning gebeurt? En kun je wel snel genoeg actie ondernemen? – het meten van de bodemdaling, validatie en interpretatie van die gegevens, onderhandelingen over te nemen maatregelen, besluitvorming daarover, het dicht draaien van de kraan en het wachten tot de bodemdaling reageert, vraagt immers allemaal tijd.

ADVIES OP KOMST

Het goede nieuws is, dat de bodemdaling bij zoutwinning een stuk sneller lijkt te stoppen, wanneer de kraan wordt dichtgedraaid, dan bij gaswinning. Politiek zijn er niettemin nog twijfels over de effectiviteit van 'hand aan de kraan'. Op verzoek van de Tweede Kamer buigt een

panel van experts zich daarom nog eens over deze zaak. Hun advies wordt voor de kerst verwacht.

VRAGEN?

De live uitzending van Omroep Radio Stad Harlingen op dinsdag 24 november staat geheel in het teken van vragen en zorgen die in Harlingen leven over de zoutwinning en de effecten daarvan.

Heeft u een opmerking of een vraag? Presentatoren Simone Scheffer en Doede van de Hoek laten die graag beantwoorden in de uitzending.

Mail uw vraagpunten voor vrijdag 20 november naar info@pilotharlingen.nl

BLIJF OP DE HOOGTE

Wilt u op de hoogte blijven van de ontwikkelingen rond de zoutwinning bij Harlingen? Abonneer u dan op de digitale nieuwsbrief van de Pilot Harlingen. Laat uw mailadres achter op pilotharlingen.nl, rechtsboven bij 'Blijf op de hoogte'.

HOME

PARTNERS

ACTUEEL

VIDEO'S

DOCUMENTEN

VEELGESTELDE VRAGEN

CONTACT

PILOT HARLINGEN

De zoutwinning voor de kust van Harlingen beïnvloedt naast de Waddenzee ook de historische stad. Om die reden moet de winning maatschappelijk gedragen worden. Dat is het uitgangspunt van de Pilot Harlingen.

In onze [Samenwerkingsovereenkomst](#) stellen we de veiligheid van de stad en zijn inwoners centraal. We leggen vast hoe we schade willen voorkomen. Door de risico's op schade te erkennen, waarborgen in te bouwen en transparant te zijn willen we bewijzen dat economie en veiligheid hand in hand kunnen gaan.

Wilt u meer weten? Neem dan een abonnement op onze Nieuwsbrief, kijk bij Documenten op deze website, zie bij Veelgestelde vragen of stuur ons een mail. Wij doen ons best u zo goed en snel mogelijk te antwoorden.

VOOR DE HARLINGER HAVEN IS FRISIA ZOUT EEN BELANGRIJKE FACTOR

NIJWS

BLIJF OP DE HOOGTE

Laat hier uw mailadres achter, en ontvang 3 keer per jaar onze digitale nieuwsbrief.

uw mailadres

Aanmelden

22
OKTOBER
2020

RADIO STAD HARLINGEN 5
WEKEN IN TEKEN VAN
'HARLINGEN EN HET ZOUT'
RSH vijf weken in het teken
van Harlingen en de
zoutwinning.

14
OKTOBER
2020

GTL ALS ALTERNATIEF
VOOR DIESEL
Op verzoek van het SodM
zocht Frisia naar een
alternatief voor diesel.

24
SEPTEMBER
2020

'ZOUTWINNING ONDER
WAD CRUCIAAL'
Sinds september 2020 wint
Frisia zout onder de
Waddenzee. Lees de long
van de zoutwinning.

11
SEPTEMBER
2020

BODEMDALINGSKAART.NL
De bodem van Nederland is
in beweging.
bodemdalingkaart.nl toont de
dynamiek daarvan.

PARTNERS

provinsje fryslân
provincie fryslân

Door de risico's op schade te erkennen, waarborgen in te bouwen en transparant te zijn willen we laten zien dat economie en veiligheid hand in hand kunnen gaan.